

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară
4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

„Unguri și din petri”!

Un bărbat maghiar beat de fanatism național a zberiat, acum 40 ani, peste toată țeară: „Faceți Unguri și din petri!” — și azi urmașii sei, mai beți și mai cutezători decât el, care zbera dar' nu făcea, s'au apucat să facă într'adevăr Unguri și din petri, din dealuri, din văi și din stânci.

După-ce adică, de 30 de ani mai ales, guvernanții țerii noastre au încercat toate chipurile ca să unguriseze pe locuitorii țerii, pe Români, Sârbi și Slovaci, și ved că nu merge, — acum se apucă de pept cu... stâncile mute și moarte, cu dealurile, cu văile și cu — cărțile funduare, maghiarisându-le cel puțin pe aceleal...

Aci poate că lucrarea lor va fi »incoronată» de mai multă »ispravă». Bietele petri și părți de pământ și hârtia (cărților funduare), vor fi mai puțin împotrivoitoare acestei descărcări de furii patriotice, decât lumea viie, decât popoarele.

Din Pinticul-săsesc (comitatul Clujului) se scrie »Tribunei» din Sibiiu la 15 Martie:

»In tot comitatul Clujului unde numai se face comasare, s'au maghiarisat numele de hotar prin inginerii respectivi. Asemenea s'a întâmplat și în comuna noastră Pinticul-săsesc... Spre orientare vă fac cunoscute și unele părți de hotar cu numirile vechi românești și cele noue, botezate pe ungurie, cum sunt următoarele:

Podereu — Erdő Alja
După Deal — Esskos.
Câmp — Verőfeny.
Coastele montilelor — Virágos-völgy.
Livadă — Falu felett.
Jugastru — Szellősdomb.
Spinet — Szászokvölgye.
Fânețe — Szenafű.
Peatră — Kövespad.
Baltă — Oroszlányvölgy etc. etc.

»Pe basa aceasta se pregătesc acum cărțile funduare, cari mai înainte erau românești...

Unii iau lucrul acesta foarte tragic. Nouă ni-se pare cam de-o valoare cu maghiarisa-

rea matriculelor. Hârtia, sêraca, suferă sê-i zici „Bálti” — Oroszlányvölgy, dar' aceea tot »Baltă» are sê rămână cât a fi acolo urmă de Români! Intocmai cum Florica, tot „Florica” rămâne în sat, ori-cât ar fi scris-o matriculantul... »Virágzáll» ori știe-l pécatele lui cum!

Dar' precum e de adevărat asta, tot așa de adevărat și aceea, că lucrul e și destul de serios, înșe dela noi atârână sê-l zăddr-nicim în mare parte, sau sê-l facem cel puțin de ris.

Intâi și 'ntâi: nicăiri unde sê cer comasații, Românii sê nu mai ceară și sê nu primească inginer de Ungur ori maghiaron, care eată, pentru-că-l plătesc așa de scump, îi mai și batjocurește pe Români.

Căci, sê se știe: la comasare fiecare sat își alege el pe inginerul ce sê facă comasația. Românii dar' sê aleagă astfel de ingineri, despre cari sunt încredințați din capul locului că n'o sê-i batjocorească cum 'i-a batjocorit pe cei din Pinticul-săsesc, inginerul ungur ce ei 'și-au cerut!

a doua: noi Românii, inteligență și cărturari, sê nu luăm deloc la cunoștință acele numiri pocite maghiare, sê nu le rostim nici-odată, sê nu le scriem nicăiri, nici în scrisori private, nici în foi, nicăiri-nicăiri!, căci atunci siliți vor fi a ținea ei samă de numirile noastre, nu noi de ale lor!

Societatea pentru fond de teatru național român.

Comitetul Societății fondului pentru teatru, a ținut, precum scrie »Familia», la 2/14 Martie în Brașov ședință, fiind de față președintele Iosif Vulcan, vice-președintele Virgil Onițiu, cassarul Valeriu Bologa și secretarul Vasile Goldiș.

Din raportul cassarului s'a constatat cu bucurie, că mai cu seamă prin urcarea prețului hârtiilor de valoare, fondul societății a crescut încât atinge azi suma de 119.000 fl.

creațiunile poetului, toate figurile așa de vii, simțimintele tragedie arătate în versuri așa de grațioase, descrierile frumoase ale naturii, toate pornesc dela mine! Dar' ce e și mai minunat e, că eu nu cunosc de loc natura, va sê zică este în mine un instinct admirabil. Și eată, cavalerii eroici, călări pe armăsari de mânăncă foc; castelanele încântătoare despre care se pomenește în cea din urmă poemă a omului care e însărcinat sê extragă comorile din mine, — toți au eșit din mine și vê încredințez că eu produc aceste minuni, fără sê cuget la nimic... Nu e oare rar lucrul acesta?

— Ai dreptate, întrerupse condeiu, când zici că nu cugeți la nimic. Dacă ai cugeta cât de puțin, ai înțelege că rolul tău e numai sê dai cerneala cu care se scrie pe hârtie ideile ce sunt în mine. Condeiu scrie, draga mea! Odinioară când nu se născocise cerneala, scria strămoșul meu: stilul. Ce se zice de scriitorii mari? Că au »stil» sublim, mișcător. De altul se zice: »are un condeiu minunat». Cine pomenește de călimară?

— Stai, stai, dragă, răspunse călimara, te iert că mă batjocurești, căci n'ai experiență, ești copil. De când ai înțeles în lume? Abia de o săptămână și nu mai ești bun: mănepoimâne te aruncă și pune altul în locul tău. Ești numai o unealtă, dragă; la câte ca de

Vice-președintele Virgil Onițiu a raportat despre starea „Bibliotecii Teatrale”, care se va publica sub îngrijirile societății. Broșura primă e sub tipar și va apare săptămâna viitoare, în frunte cu »Prologul» în versuri de Iosif Vulcan, reprodus de noi în numărul trecut, și cu o comedie originală: „Soare cu ploaie”, într'un act, asemenea de Iosif Vulcan. Broșura a doua va fi: „Idilă la țară”, comedie într'un act de Junin și Flerx, localizată de d-na Maria Baiulescu; broșura 3: „Biletul de tramvay”, comedie originală într'un act de dl Gr. Mărunțean; broșura 4: „Un om buclucăș”, comedie într'un act de Michel și Labiche, localizată de d-na Maria Baiulescu.

Secretarul V. Goldiș a raportat despre compunerea »Anuarului Societății», a cărui publicare s'a hotărât de către adunarea generală dela Orăștie, anul trecut. Anuarul va cuprinde actele Societății începând cu adunarea generală din Brașov, de când datează o eră nouă a Societății. Incât pentru cele petrecute până atunci, Anuarul va da istoricul Societății, dela înființarea sa și până la Brașov, ca astfel membrii și toți cei-ce se interesează de mersul Societății, sê aibă o icoană despre întreagă mișcarea. Cu scrierea acestui istoric s'a însărcinat președintele Iosif Vulcan, care 'și-a și gătat lucrarea. Anuarul se va pune în curând sub tipar.

Adunarea generală viitoare se va ținea anul acesta la Hațeg, la Rusalii, cu deosebirea ca adunarea sê va deschide a doua zi, ca astfel sê poată lua parte și preoțimea.

Secretarul dl Vasile Goldiș a fost însărcinat, ca în privința aceasta sê se adreseze, în numele comitetului către d-nii din Hațeg cari au învitat adunarea generală acolo.

„Sërba-vom și noi?”

Sub acest titlu »Telegraful Român» de Joi, cel mai nou număr, are un primarticlu vrednic de luare aminte.

E aproape 3/15 Maiu!

Sunt 50 de ani dela marea zi a adunării celor 40.000 de Români la 3/15 Maiu pe »Câmpul-Libertății» la Blaj. Ar trebui sê iubim în chip demn aniversarea acelei zile.

Dar' cum tare ne e teamă că »conducerea națională» de azi la noi se va înfunda în cel mult vre-un articlu pompos, sfărăitor dar'... nepericulos, cum cetim acum de ani

de zile, sau apoi în niște »manifestații» ca ultimele manifestații dela Sibiiu oprite, și chiar fiindc'au fost oprite, iubilate prin... »o bere!» — apoi între asemenea împregiurări ideile din »Telegraful», din care vom reproduce și noi, sunt cele mai corecte, cele mai vrednice de urmat! Atâta putem face între ori-ce împregiurări, și făcut lucrul cu cap, vom face mult!

15 Martie și Românii.

— O constatare —

Foaia ungurească »Szászváros» dela Orăștie scrie în numărul seu de Sâmbăta trecută, următoarele:

»Iubileul de 50 de ani a organizării moderne a Ungariei, a egalității cetățenești, a pământului liber și a presei libere, s'a sêrbat în săptămâna trecută peste tot locul, și și aici în Orăștie. Cu ajutorul lui Dumnezeu ne-am adunat în număr frumos și în acest oraș... Dar' în publicul sêrbătoritor n'am văzut nici un Sas, nici un Român!..»

Și o ia apoi autorul articolului la sucit de cuvinte, că asta nu-i frumos, că doar' noi nemaghiarii în acel an am dobândit »mai mult chiar decât Maghiarii»!.. etc.

O hi, o hi, că lumea-i rea. Decât că autorul făcea mai nimerit dacă în locul titulei »Gânduri de Martie», îi dădea articolului seu titlul: »Gânduri de...April», încă de prima April... Dar' nu vom intra în discuția fariseicelor idei, căci am vrut numai sê scoatem la iveală: constatarea oficioasă oare-cum, despre purtarea Românilor și Sasilor la Orăștie față de aceste sêrbări false.

Așa trebuia sê facă Românii peste tot locul: sê șadă frumos acasă, sê nu iee parte, și nici de tulburat sê nu încerce sê le tulbure sêrbările.

*

Oi călbejite în Deva. Din Deva însă ni-se împărtășește, că acolo s'au aflat și vre-o

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI”

’Mi-ai zis sê ’noet...

’Mi-ai zis sê ’ncet cu-atâta jale,
Căci cântece de veselie
Mai bine doar' o sê mă prindă.
Sê cânt de joc îmi cereți mie...
Ce ironie,

Sê spui tu unui ce ’ngropat-a
In țerna rece și pustie
Tot ce-a avut mai drag pe lume,
Sê joace ’n jurul groapei triste!..
Ce ironie!

Elena din Ardeal.

Condeiu de fer și călimara.

»Ce lucrări pot eși dintr'o călimară!»

Acest cuvânt 'l-ai fi putut auzi, dacă v'ai fi aflat într'o zi în odaia de lucru a unui poet mare. Pe masă era o călimară frumoasă și ea vorbia către condeiu, briceag și celelalte lucruri de pe scriitor așa:

»Da, multe și minunate lucrări ies din călimări! Ce de frumșei n'am văzut eu eșind din sinul meu! Și câte nu vor mai eși! Toate

al de tine nu le-am dat eu din admirabila mea cerneală? Unele erau de pană de găscă, altele de oțel. Pe toate le-am avut în slujbă la mine și o sê mai am multe de aci încolo. Nu 'mi-e mie de aia, dar' aș vrea sê știu ce va mai eși din mine când va mai lucra poetul.

Condeiu nu mai răspunse, doar' scârțâia cu dispreț.

Poetul se întoarse acasă, seara târziu. Fusesese la concert și auzise pe un violonist celebru; era mișcat de cântecul ne mai pomedit de încântător al artistului care știa sê scoată din vioară sunete, care aci sêmeneau cu cîrîpitul dulce al paserilor, aci făceau efectul furtunei care trece printr'o pădure de brazi. Apoi veniau accente care îi mișcau inima și îi storceau lacrimi. Par'că nu numai coardele, dar' și lemnul răsuna și da melodii. Bucata era dintre cele mai grele, dar' chipul cum cânta artistul era așa de lesnicios, de desvîrșit, încât toată lumea credea, că putea cânta ca el. Arcușul aluneca pe coarde așa de liber, încât uitai de tot pe artistul care da vieață instrumentului și îi comunica inspirațiile sufletului seu.

Dar' poetul nu uită și eată ce scrise:

»Ce nebulie ar fi, dacă arcușul și vioara 'și-ar închipui că ei merită gloria de a produce aceste armonii cerești și de s'ar fali cu aceasta? Și totuși, noi oamenii, poeți, artiști,

învățați, preoți, oameni de stat, căpitani, ne lăudăm cu faptele noastre, pe când noi suntem numai niște unelte în mâinile Măiestrului celui de sus, ale cărui planuri le executăm, al cărui duh divin ne inspiră. Lui 'i-se cuvine toată onoarea!»

Poetul se mai gândi și scrise pe urmă o parabolă: »Măiestrul și instrumentele».

După-ce plecă, condeiu zise călimarei:

— Ei, acum 'ți-o fi de-ajuns, gândesc. Cred că ai priceput ce am scris!

— Adecă ce 'ți-am dat eu sê scrii, răspunse călimara. Acum mai hondrănești ceva? Cred că ești atât de deștept, încât sê înțelegi cât 'mi-am rîs de tine. 'Mi-am răsunat de toate obrăznicile tale.

— Oală cu cerneală ce ești! strigă condeiu scuipând cât putu.

— Condeiu odorogit! răspunse călimara.

Fiecare cugeta că prăpădisese pe celalalt și așa adormiră încântați...

Poetul nu dormia. Răzimat de fereastră se uita la noaptea înstelată, simția cum gândurile 'i-se grămădiau în cap, după-cum mai nainte sunetele curgeau din vioară: unele erau fine și grațioase, altele mărețe și sublime. Inima sa vibra sub inspirația Măiestrului-suprem:

»Lui, numai Lui 'i-se cuvine toată onoarea!»

Andersen.

5 slabi de ânger, cari au luat parte la tîmbălăul unguresc. Au fost: Ceontea »János«, pardositor, care a dus chiar steagul, ear' peste pept avea o chingă ca un matriculant, Cozian Károly, zidar întreprinzător, Merina Péter, păpucar, Sântimbrea János, cumnat cu Merina și Savu János, zidar. Aceștia ca să se »pună bine la domni«, au luat parte la »manifestația patriotică«, ear' după aceea la un papricăș piscător de limbă...

În Deva Românii alte-ori s'au purtat bine, de aceea acum a făcut foarte rea impresie această răsărire a sus numiților, mai ales că nu-s oameni lipsiți.

„Crișana“.

Din *Zarand*, 22 Martie 1898.

Onorată Redacțiune,

Ieri s'a ținut în Brad a 7-a adunare generală ordinară a Societății de economie și credit „Crișana“.

Accionarii acestei societăți, cu vie mulțumire s'au încredințat de nou, că societatea e deplin consolidată și bine condusă. Să bucură de un credit neașteptat și face progrese sigure în toate ramurile lucrărilor sale!

Capitalul social e numai de 23.150 fl., și fondul de rezervă al însoțirii e deja 20.000 fl!

Depunerile în cursul a 1897 au fost ajuns la 255.691 fl. 54 cr., ear' la finea anului 1897 au fost 197.530 fl. 1 cr. *Mai mult ca în 1896 cu 43.555 fl. 85 cr.*

Împrumuturile cambiale cu finea a. 1897 au fost 216.416 fl. 73 cr., ear' cu obligațiuni 37.522 fl. 3 cr.

Întreagă mișcarea cassei 405.699 fl.

Profitul curat cu finea a. 1897 a fost de 10.388 fl. 44 cr., cu 1000 fl. mai mult ca în anul trecut.

Ca propuneri mai însemnate, cuprinse în raportul direcțiunii și primite de adunare vă fac cunoscute următoarele:

1. Înscirarea societății ca membru fondator la „Cassa Națională“ din Sibiu cu 1000 fl., taxă ce se va plăti în 4 ani pe rînd.

2. Cei-ce vor cumpăra acțiuni în 1898 vor solvi de fiecare acțiune 50 fl. valoarea nominală și 43 fl. 19 cr. partea sa la fondul de rezervă, adică total 93 fl. 19 cr. de acțiune.

3. Profitul curat 10.388 fl. 44 cr. s'a împărțit în chipul următor:

a) Fondului de rezervă, conform statutelor 10%, fl. 1038.84;

b) 12% dividendă acționarilor 2714.00;

c) Spre scopuri filantropice 2000 fl. și anume:

I. Fondului gimnasiului rom. gr.-or. din Brad 1000 fl.;

II. Bisericii gr.-or. din Brad pentru școală 200 fl.;

III. Ajutor fondului protopresbiteral gr.-or. Zarand 300 fl.;

IV. Rata primă la „Cassa Națională“ din Sibiu 250 fl.;

V. Ajutoare elevilor sîraci și eminenti dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad 100 fl.;

VI. Oficiului protopresbiteral gr.-or. al Zarandului pentru „Fondul de pomărit“ tractual 50 fl.;

VII. Pentru »Fondul Convictului dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad« 50 fl.;

VIII. La dispoziția Direcțiunii societății pentru scopuri filantropice, unde va afla de lipsă 50 fl.;

d) Dotațiune extraordinară fondului de rezervă 3564.50 fl.

f) În contul anului viitor 971 fl. 8 cr.

În treacăt mai amintesc, că nici oficialii, nici direcțiunea n'au primit în anul acesta remunerațiuni ori tantieme.

Parte mare a profitului, adică 19.35% s'a dat spre scopuri culturale.

Din raportul direcțiunii se vede că partidelor se fac toate ușurările posibile ștergînd și scăzînd anumite »taxe« ș. a.

Datorații încă plătesc destul de regulat, așa că numărul proceselor până la finea a. 1897, dela începutul societății (în 7 ani) au fost numai 40

Cifrele vorbesc lămurit.

După »Cassa de păstrare din Seliște« (I. Sibiu) care dă câte 45% din profitul seu curat spre scopuri de binefacere, — »Crișana« ocupă doar' locul al doilea între toate institutele românești de bani, în ce privește contribuțiile pentru scopuri culturale și de binefacere din venitele sale! — o —

Din parte-ne nu putem din destul atrage luarea aminte a Românilor din părțile zarandene asupra acestui raport, care ne arată atât de frumoase lucruri despre »Crișana« din Brad.

Domnii preoți și cărturari zarandeni, ar trebui să-l publice acest raport în chipul cel mai sîrbătoresc prin toate comunele și tuturor oamenilor, bogăți și sîraci, știutori și neștiutori de carte!

Eată de ce: În Zarand mai sunt și două bănci străine, una ungurească în Baia-de-Criș, alta germană-maghiară în Băița.

Auzit-a cineva despre banca ungurească din Baia-de-Criș, de pildă, să fi dat ceva vre-odată gimnasiului din Brad de care Românii cari îmbogățesc acele bănci, au lipsă ca de pâinea de toate zilele? auzit-au să fi dat pentru fondul Convictului ce onorabilul corp profesoral își dă străduință să adune bani ca să-l zidească pentru elevii gimnasiului român din Brad? auzit-au să fi dat ceva pentru școalele românești, pentru studenții sîraci români, pentru fonduri culturale românești ori alte scopuri de binefacere de care se aibă vre-un strop

Cei doi potrivnici (comediantul și țeranul) se înfățișară pe scenă!

Sfîrșind comediașul, îl aplaudară mai mult ca în ziua trecută.

Se suî și țeranul și după-ce se învîl pe cap cu zeghea, strînse de urechi un purcel ce-l avea în sin, și-l făcu să guîțe cât putea de tare!

Cu toate acestea, privitorii îl huiduiră și goniră de pe scenă, sub curînt că nu a guîțat bine!

Atunci el, scoțînd purcelașul din sin îl arătă la toți zicînd:

— Nu mă ocărliți pe mine, ci pe purcel, că nu știe să guîțe bine. Eu n'am bănuț până acum că așa nu este porc, ci că porc e paiafa d-voastre! Are dreptate purcelul să nu știe să guîțe și de aia l'am adus la tată-său să-l învețe!

Și închinându-se în fața comediantului zise:

— Mă închin ție, porcule bătrîn, că ai biruit pe fiu-tău, și te rog să nu te superi pe mine, căci lăudătorii tăi, ear' nu eu spun că ești mai porc de cât porcull!

Și se dădă jos în hazul tuturor.

G. D. Simionescu.

de folos și poporul român-ce varsă atîta avere în cassa acelei bănci?

Ei bine, dacă astfel de bănci străine nu dau nimic napoi poporului dela care adună cametele, ear' »Crișana« jertfește cu mînă atît de darnică, nu e firesc ca Românii din acel ținut, toți, toți, toți, numai dela această bancă să iee împrumuturile lor?

Acum avem a doua bancă românească în Băița, »Zarandeană«, întocmită după felul »Crișanei« din Brad, condusă de Români asemenea buni, și despre care avem nădejde să fie întru toate asemănătoare »Crișanei«. Dela acestea se împrumutăm. Ear' când dela ele nu vom mai căpăta, că am împrumutat destul, atunci nici să nu mai mergem la cele ungurești din Baia-de-Criș, Băița și Deva, că și nouă numai rău ne facem.

„Hondoleana“.

„Hondoleana“, însoțire de anticipațiune și credit în Hondol, 'și-a ținut adunarea sa generală a II-a la 21 Martie n. a. c.

Propunerile din raportul direcțiunii s'au primit toate și s'a ales comitetul de supraveghiere.

Însoțirea este tină, de doi ani abia, și progresează mereu, pentru-că bărbații puși în fruntea ei au în vedere interesul însoțirii și numai în al

NOUTĂȚI

Un mult promițător tânăr artist român.

Pe orisonul artei române se arată earăși un mândru luceafer, în persoana tânărului *George Enescu* care în etate abea de 17 ani a absolvat cursul conservatorului din Paris și compune opuri musicale, cari sunt aplaudate în toate concertele Parisiene.

Dorim tânărului artist succes tot mai mare, precum și aceea, ca în mijlocul gloriei ce îl va încungiura, să nu-și uite nici-odată de mama sa națiune, care are atât de mare lipsă de fii iluștri, ce se-î ducă numele cu fală în lume!

Săptămâna trecută el a dat la București două concerte, despre care *„Moda Ilustrată“* scrie:

„Concertul dat la Ateneu de violinistul G. Enescu a avut un succes deservit! Publicul a făcut tânărului violinist o primire triumfală!

„Nu mai puțin succes a raportat compatriotul nostru la Concertul simfonic dat în sala Ateneului sub direcțiunea d-lui Ed. Wachmann (directorul conservatorului din București). Dl Enescu a condus însuși orchestra, când aceasta a cântat admirabila sa compoziție *„Poema română“*.

A fi așa de tânăr și a cânta din violină în chip artistic, a compune piese recunoscute ca *admirabile*, și a conduce chiar orchestra, un lucru foarte greu, — e într-adevăr a fi un mândru luceafer pe cerul artei neamului căruia te-a dăruit D-zeu!

„Societăți de cumpătare!“ O ce bine ar fi, de-ar exista în fiecare comună românească. În timpul din urmă s'a pornit o mișcare întru înființarea de atari societăți prin sate. Și ele aduc foloase de neprețuit, cruțând oamenilor sute și mii de floreni în pungă, prin cumpătarea la care se supun de bună-voe dela beuturile spirituoase. Societățile nu cer cumpătare de tot, de tot, căci o patimă și-o obicinuință rea ca cea a beuturii, nu așa ușor se poate smulge cu rădăcini cu tot, ci mărginesc pe membri la a bea puțin, cumpătat. Și și asta e destul. Și prin asta se cruță foarte mult, și în bani și în slăbire de sănătate și în ruina de moravuri!

La Babșa s'a înființat o atare societate în 1894. Istoria înființării ei, apoi statutele și îndrumările de lipsă toate ce sunt a se ține la înființare, le-a scos învățătorul G. Aluș de-acolo într-o broșură la *„Tipografia“* din Sibiu (prețul o coroană). Bine ar face de-ar ceti-o cărturarii nostri prin toate satele, căci mulți s'ar hotărî, de bună-samă, spre binele lor propriu și al neamului, să facă așisderea!

Apel pentru adunare de proverbe populare. face cătră cărturarii români comitetul Despărțământului Sibiu al *„Asociațiunii“*, prin biurul sau dnii *I. Papiu*, președinte și *Dr. Elie Cristea*, secretar. Arătând de cât mare preț este literatura populară, adunarea și păstrarea ei, despărțământul roagă pe cărturarii din popor să adune toate proverbele, zicătorile, idiotisme, pe care le aud în gura poporului, dar tocmai așa precum le aud (»fuge mândrând pământul«, »duce câinii la apă«, etc.), talmăcind eventualele cuvinte ce nu ar fi cunoscute pretutindeni, precum și istoria cutărui ori cutărui proverb, pe care ar afla-o.

Ear' ceea-ce au adunat, se binevoiască toți a trimite la adresa dlui Dr. Elie Cristea în Sibiu, până la Înălțarea Sfeii Cruci, (când se va începe doar' arangearea lor și pregătirea pentru a fi scoase la timpul seu în un prețios volum spre lauda tuturor celor-ce vor fi adunat).

Încercare de spargere în Hunedoara. Se scrie din Hunedoara, că în noaptea de 17 Martie, hoți necunoscuți au mers la banca ungurească de acolo și voind să pătrundă în localul institutului au deschis treptele dela intrare și apoi au spart în zid o gaură mare. Când erau aproape de ispravă, se vede că i-a surprins cineva, căci hoții au fugit, lăsând în urma lor scara pe care au intrat în curte. Până acum nu s'a dat de urma lor.

„Aduc puști din România!“... Drept întregire a noutății noastre din numărul trecut sub acest titlu, primim din Balomir următoarele: Raportul făcut despre vizitarea cucuruzului prin gendarmi, doară află »puști din România« printre el, este adevărat, dar' nici nu s'a spus lucrul întreg; ar fi trebuit să se facă întrebarea, că pentru-ce au fost vizitate numai vagoanele de cucuruz aduse de Români, ear' cele aduse de jidani, nu? Căci tot din România au fost aduse și acelea. Bunăoară jidanul Klein, din Balomir, adusese pentru această comună numai cu 8 zile nainte un vagon de cucuruz și lui nu i-s'a făcut o astfel de vizație strașnică! Oare pentru-ce? Numai fiindcă ne au așa de dragi patrioții nostri, încât ne-ar scuti de »rău« ce l'am putea cumva primi prin sacii de bucate aduși,

de Români... Dreptul însă de auzul rău nu se va teme, ear' cel păcătos și de umbra lui se sperie... *Nic. Suciu*, preot român.

Moarte. Cu multă părere de rău aflăm, că *Mihail Candrea*, teolog absolut de Sibiu, de naștere din Neagra (în Munții-Apuseni), un tânăr iubit de toți cei-ce l-au cunoscut, a încetat din viață la 6 Martie a. c., în urma unui violent morb de inimă. Trimitem sincere condolențe familiei întristate.

Examenе pedagogice s'au ținut săptămâna trecută în seminarul gr.-or. din Sibiu. Printre mulții tineri și d-șoare prezentate la examene, au fost și din orașul nostru dl *Dumitru Mosora*, inv. la școala capitală română, și d-șoara *Miți Turdașan*, învățătoare în Vaidei, făcând ambii examenul de pe cursul al III-lea pedagogic cu succes.

Locotenent fugit în Rusia. Se scrie din Cracovia, că locotenentul (Oberlieutenantul) K., care a servit în regimentul de acolo, de câteva zile a perit din oraș. Comandantul de corp a pornit cercetare împotriva fugarului și s'a descoperit că el a luat cu sine și mai multe hărți însemnate și a fugit în Rusia!

Din *„Enciclopedia Română“* a apărut fascicula a 7-a, cuprinzând cuvintele dela *Brănești* până la *Calafindești*.

CHESTII ȘCOLARE

„Statul învățătoresco popular în oglinda timpului modern“.

Lucrare premiată de „Allgemeine Lehrer-Zeitung“ (Urmare).

II. Și ce se fie oare cauza, că chiar învățătorimii i-se află atâtea vorbe de aruncat, că atâtea i-se iau în nume de rău, ce la alți oameni nici nu se iau în samă sau de se chiar iau, se pare a fi de sine înțelese.

O cauză de sigur zace în aceea, că de persoana și activitatea învățătorului leagă atâtea pretențiuni, la cari a corespunde, pe lângă toată bunăvoința, nu se poate! Învățătorul nu numai să arete un șir de virtuți precum: simț, ideal, tactică, caracter firm, paciență, vioiciune, statornicie, lăpădare de sine, și alte multe »nimicuri« de acestea, (pe cari dacă alt om le-ar avea l'ar înălța până la sfinți), ci se lucre atâtea ce 2—3 oameni, și nu ar fi în stare să isprăvească! Pentru-că oamenii nu se îndestulesc numai cu aceea, că învățătorul se corespundă în școală pe deplin, ci mai cer ca să fie de model și ca econom, și ca stupar și ca cantor și, mai nou, ca găinar, gâscar și mai știe D-zeu încă cel Pe lângă acestea se instrueze în musică, se conlucre la reuniuni de cântări, de pompieri ș. a. ș. a.! Apoi dacă nu-i în stare a corespunde acestor așteptări tuturor, vin pe el și îl chîră, ca-și-cum învățătorul nu ar fi om, cu scăderi omenesti și ca-și-când puterile lui ar fi nesecate.

Cauza de căpetenie a acestei stări, zace în nesocotirea învățătorimii. Adesea acela care dresază cai e mai mult prețuit decât care învață copii, cine exerciază recruți, e pus mai sus decât învățătorul; cine are gură mare și cu vocea-i desfacează pe oameni, e floarea societății, pe acel bărbat însă, care cu ne-spuse greutăți și pentru o simbrie mică învață copii poporului măiestria cea mai de căpetenie și mai minunată, cetitul și scrisul, pe acela îl socot de un om, ce nici nu numără în societate. Politicii zilei, la privilegii binevenite, nu pregetă a-și bate joc de dascălii dela sate, și n lucruri pedagogice unul care știe ceti și scrie, se crede așa de competent ca învățătorul, ear' dacă din întâmplare știe con-juga și pe »sum sus«, atunci în ochii lui nici nu-i de lipsă de învățător la cestiuni școlare. Profesorul Treitschke susține și aceea, că prostul »spiritualminte stă mai presus« decât învățătorul, pentru-că »la cultivarea unei moșii e de lipsă mai multă știință, de câtă posede un învățător, și pe lângă aceea mai trebuie și minte sănătoasă«, de care învățătorul popular, după teoria dlui profesor, n'are lipsă, după ce »lucrul lui e mai mult un mecanism«.

aer de sănătate morală, de străduință de-a îmbunătăți lumea, fără-ca cu toate astea, lucrările se peardă cătuși de puțin din valoarea lor adevărat artistică prefăcându-se doară în simple *predice* ori *lecții* de morală! Deloc. Tendența se simte în chip foarte fin, cum se simte din clasicele »povești« ale lui Andersen, pe care dl Stăncescu pare a-l ținea peste tot în lucrarea d-sale literară, de lumină, de model.

Recomandăm mult cetitorilor nostri această foaie. Reproducem în foia numărului nostru de față, două bucăți scurte, care vor încredința, credem, pe fiecare, că nu fără cuvânt o laudăm. Prin cearta *călămarului* cu *condiul*, că a cui e vrednicia pentru multele lucruri minunate ce se răspândesc în lume prin scriere, — va înțelege ori-cine că autorul face de ris pe *lăudăroșii* lumii, pe gurile-mari, ear' în purtarea și vorbele »Maestrului« va vedea pe *înțeleptul* din lume, care deși el face lucruri bune, nu se laudă cu ele, căci, zice, și el e numai un *instrument*, prin care cel atotînțelept și atotputernic, împărtășește altora din înțelepciunile sale... etc.

În »Purcelul fluerat« se batjocurește fin de tot *proștia mulțimii*, care față de un panglicar se închină încât îl pune mai presus de ceea-ce e *adevărat firesc*! Și cu toate-că lucrările sunt evident atât de »cu tendinți«, cu nobile tendinți, asta nu e deloc jignitor, ci chiar plăcut, lăsându-ți sufletul foarte senin și mulțumit.

Astfel de lucruri se cetim și se căutăm pentru a ceti totdeauna!

Dare de seamă.

Pentru balul arangiat la 20 Februarie n. a. c. în hotelul »Central« din Brad, în favorul fondului pentru convict la gimnasiul român gr-or. din Brad au încurs cu totul 120 fl. 86 cr., s'au spesat 63 fl. 85 cr., rămânând ca *venit curat* 57 fl. 1 cr., care s'a și administrat la fondul pentru convict.

Contribuiri au sosit dela următorii p. t. d-ni: Teodor Pop, adv. în Baia-de-Criș 10 fl., Dr. Emanuil Doctor, medic în Viena 5 fl., Romul Coțoiu, comerciant în Baia-de-Criș 3 fl., Dr. Cornel Moldovan, medic în Băița 2 fl., Dr. Nicolae Robu, medic în Baia-de-Criș 2 fl., Alexandru Draia, învățător în Criștior 2 fl., Ioan Perian, paroch în Criștior 2 fl., Iuliu Pop, proprietar în Criștior 2 fl., P. Köllner, director de mine în Brad 3 fl., Andrei Putici, vice-notar cerc. în Criștior 1 fl., Szabó L., notar cerc. în Brad 2 fl., Pankl I., comerciant în Brad 1 fl., Savu Stăpila, paroch în Ribiza 2 fl., Ioan Rusu, medic în Brad 1 fl. 36 cr., Michail Gomboș, proprietar în Vidra-de-sus 1 fl., Iosif Gomboș, inv. și proprietar în Vidra-de-sus 1 fl., — cărora în numele comitetului arangiator le exprim mulțumită.

Balul a fost bine cercetat. Au fost mai mulți din giur. Publicul, care a fost ales, și-a petrecut vesel până dimineața.

Brad, 12 Martie 1898.

Pentru comitet:

Dr. I. Radu.

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barițiu.

Icre și Pește

Subsemnatul am onoare a aduce la cunoștință onoratului public, că posed în magazinele mele din *Orăștie* (Szászváros) și *Brașov*, toate felurile de *pescărie sărată* și *proaspătă*, precum: *Crap* (Seran) de diferite mărimi și greutate; *Morun*, *Somn* (fără cap și fără oase), *Platică* (Veveriga) de diferite mărimi, *Lacherda* (Lapardon), precum și

Icre negre de România, moi și tescuite, *Icre roșii*, moi și tescuite, *Masline* etc. Venzare en gros și en detail.

La cerere trimit și pachete prin poștă în toate părțile, cu prețurile cele mai eține.

Asemenea în *Hațeg* am deposit de aceste mărfuri.

Primesc însă, se comand de ori-unde ori-și-ce fel de alte mărfuri pentru privați ori neguțători mai mici!

(318) 4—

Vasilie N. Bidu,
în Orăștie (Szászváros) și Brașov

(317)

Prăvălia de

4—4

Specerie, Sticlărie și Porțelan
a firmei

C. Wallepagi

din *Orăștie* (în piața principală), cu un mic deposit de mărfuri,

se poate cumpăra îndată!

Localitățile întreprinderii constau din:

1 local mare de prăvălie cu vitrină și Magazin.

1 mare magazin în casă.

1 pivniță mare în casă.

1 pod mare, cu trei etagere.

Chiria anuală 350 fl. v. a.

Cojocar nou, Român,
în Sebeșul-Săsesc.

Subscrisul îmi iau voe a aduce la cunoștință tuturor fraților țărani din *Sebeș și jur*, precum și din *Orăștie și jur*, că mi-am deschis *cojocăria mea proprie*

și mă îmbiiu să fac ori-ce lucru ce se ține de această măiestrie, ori-cât de fin, în vreme scurtă, trainic și cu preturi creștinești, frățești!

Lucrătorea îmi este în casa părintească, în *Sebeșul-săsesc*, Strada Boboșiestilor, Nr. 22.

Mă rog să fii căutat în număr mare, făgăduind lucru bun și frumos.

(315) 4—

Petru Opincariu,

măestru cojocar în *Sebeșul-săsesc*.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“

SOCIETATE PE ACȚII

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. **Depuneri** făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. **Depuneri** făcute de particulari cu anunț de 3 luni cu 5¹/₂%.
3. **Depuneri** făcute de *biserici, școale, corporațiuni culturale*, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Permițând starea cassei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin societate.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face și prin poștă și se resolvă cu reîntoarcerea ei.

(291) 6—

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercurea“

SOCIETATE PE ACȚII

Baie de aburi, basen și vane în Orăștie.

— Strada Ferăriei 8. —

Proprietatea d-lui S. Birthler.

Încălzire centrală! Cea mai mare eleganță și comoditate!
Cea mai mare curățenie! Arangiamenț pentru toate trebuințele!
Prețuri ieftine!

În baie se întrebuințează numai apă de riu strecurată!

Toate conductele (aparatele), pentru a fi asigurate contra ruginii, sânt făcute din *aramă roșie*! Fiecare vană e provăzută și cu un *douche*!

PREȚURILE BĂILOR:

Abonament pentru 12 băi de abur . 5 fl.		0 baie singuratică de abur . . . 50 cr.
Abonament pentru 12 băi de vană . 4 fl.		0 baie singuratică de vană . . . 40 cr.

Ordinea de scăldat, în baia de aburi:

LUNI: —		VINERI: după prânz pentru dame.
MARTI: după prânz pentru dame.		SÂMBĂTĂ: „ „ Domni.
MERCURI: „ „ Domni.		DUMINECĂ a. m.: —
JOI: —		

Baia de vane stă la dispoziție atât pentru domni cât și pentru dame, tot numai în aceleași zile și în același timp, în care baia de aburi (după cum se arată mai sus).

Bilete și cărți de abonament se pot căpăta în *însuși localul băii* (Strada Ferăriei 8.), în prăvălia domnului *F. F. Widmann* și în cofetăria dlui *J. Eisenburger*.

Onoratul public este respectuos rugat prin aceasta, a onora baia mea prin întrebuințare numeroasă.

Cu toată stima:

(263) 11—26

S. BIRTHLER.

(305)

„ZLAGNEANA“

4—5

institut de credit și economii, societate pe acții în Zlagna (Zalatna)

și-a început activitatea la 7/19 Ianuarie 1898 și deocamdată face următoarele operațiuni:

- a) primește depuneri spre fructificare după oari solvește 6% interese;
- b) excomptează cambii cu cavenți;
- c) acoardă împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți și pe ipotecă.

Oarele de birou în fiecare zi sunt dela 9—12 a. m.

Direcțiunea.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

(293) 3—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;	4) cumpără și vinde marfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 ¹ / ₂ , ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;	5) arîndeaza și exarîndeaza realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolvă și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1898.

Direcțiunea.